

**QISHLOQ XO‘JALIGINI RIVOJLANTIRISH VA ISHLAB
CHIQUARISHDAGI ASOSIY MUAMMOLAR**

Nurimbetov Timur Uzakbergenovich

Berdaq nomidagi Qoraqalpoq davlat universiteti

xalqaro aloqalar bo'yicha prorektori

Annotatsiya: *Qishloq xo‘jaligi ishlab chiqarishidagi muammolar va uning ekologik sharoitlari va geografik konumlari xususiyatlari bilan qishloq xo‘jaligi uchun kuchli potentsialga ega ekanligi shuningdek Qoraqalpog‘istonning qishloq xo‘jaligi rivojlantirishda muhim chora-tadbirlarin ta’minlash ahamiyatini ochib beradi.*

Kalit so‘zlar: *Resurs, agrosanoat, oziq-ovqat, xavfi, innovatsiya, mahsulot, diversifikatsiya, infratuzilma, transport.*

Qishloq xo‘jaligi ilm-fanda asosiy ustuvor sohalardan biri bo‘lib, yer, suv resurslari va biologik xilma-xillikdan oqilona foydalanish hamda uning o‘rnini to‘ldirish tizimini takomillashtirish, samarali agrotexnologiyalar, genetik resurslar va ilg‘or ilmiy yutuqlardan unumli foydalanish asosida qishloq xo‘jaligi ekinlari va chorva mollarining sermahsul nav hamda zotlarini yaratishga qaratilgan ilmiy ishlanmalarga talab yuqoriligi hamda agrosanoat majmuasini zamon talablariga moslab tubdan qayta takomillashtirish va sohaga ko‘proq innovatsiya olib kirish zarurligi ko‘rinib turibdi.

Shuningdek, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “O‘zbekiston Respublikasi Innovatsion rivojlanish vazirligini tashkil etish to‘g‘risida”gi 2017 yil 29 noyabrdagi PF-5264-sonli Farmoniga asosan: “...qishloq xo‘jaligiga innovatsiyalarni joriy etish sohasida:

-eng avvalo, mavjud yer, suv va boshqa tabiiy resurslardan oqilona foydalanish imkonini beruvchi “Aqlli qishloq xo‘jaligi” konsepsiyasiga asoslangan qishloq xo‘jaligi ishlab chiqarishining zamonaviy sinalgan shakllarini joriy etish

bo'yicha takliflar kiritish;

-agrar sektorda qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishini maksimal darajada avtomatlashtirish, hosildorlikni jiddiy oshirish va moliyaviy ko'rsatkichlarni yaxshilash, shuningdek, mamlakat oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlash imkonini beruvchi innovatsion g'oyalar, ishlanmalar va texnologiyalarni joriy etishga ko'maklashish;

-qishloq xo'jaligi mahsulotlarining jahon bozoridagi raqobatbardoshligini, shu jumladan yirik riteylerlar yordamida ta'minlash orqali savdo bozorlarini va ularni 54 to'g'ridan-to'g'ri yetkazib berishni kengaytirishga ko'maklashish kabi masalalar belgilab berilgan" [1].

Boshqacha qilib aytganda, biz Qoraqalpog'istonni ishlab chiqarishda innovatsiya va intellektual hissaning yuqori ulushi bo'lgan barqaror bozor iqtisodiyotiga, zamonaviy va global bozorda raqobatbardosh sanoatga, shuningdek, qulay investitsiyaviy va ishchanlik muhitiga ega jadal rivojlanayotgan hududga aylantirishimiz lozim.

Qoraqalpog'iston, O'zbekistonning yirik hududlaridan biridir bo'lib, uning ekologik sharoitlari va geografik konumlari xususiyatlari bilan qishloq xo'jaligi uchun kuchli potentsialga ega.

1-rasm. Qoraqalpog'istonning qishloq xo'jaligini rivojlantirishda muhim chora-tadbirlar

Qoraqalpog'istonning qishloq xo'jaligi rivojlantirishda quyidagi bir nechta muhim chora-tadbirlar e'tiborga olish lozim (1-rasm):

1. Birinchi navbatda suv resurslaridan samarali foydalanish. Qoraqalpog'iston Respublikasi qishloq xo'jaligi suv resurslari muammosi bilan bog'liq, chunki hududni asosiy suv manbai bilan ta'minlovchi Amudaryo daryosi suvlarining kamayishi va suv sathi darajasining pasayishi bilan bog'liq aniq ekologik muammolarga ega. Bu esa, qishloq xo'jaligi uchun suv resurslarini samarali ishlatishga, suv ta'minoti va sug'orish tizimlarini rivojlantirishga ahamiyat keltiradi.

2. Qishloq xo'jaligining diversifikatsiyasi. Hozirgi kunda va kelgusida Qoraqalpog'iston qishloq xo'jaligida diversifikatsiyalashning ahamiyati juda muhim. Buning uchun Respublikada qishloq xo'jaligi mahsulotlarning diversifikatsiyasi, foydali chorva va baliq mahsulotlarini ham o'z ichiga oladigan

integratsion tadbirlar orqali amalga oshirilishi mumkin.

3. Ekologik qishloq xo'jaligini ham unutmaslik. Qoraqalpog'iston ekologik qishloq xo'jaligining rivojlantirishiga ham yaxshi salohiyatga ega. Ekologik xo'jalik tamoyillari bilan ishlovchi organik mahsulotlarni olib chiqarish, suv resurslari ta'minoti va ekologik ishchi kuchini oshirish, mamlakat va xalqaro bozorlarga rivojlanish uchun keng imkoniyatlar yaratishi mumkin.

4. Infratuzilma va transport sohasini rivojlantirish. Qoraqalpog'iston qishloq xo'jaligi rivojlantirishida infratuzilmani va transport tarmoqlarini mustahkamlash ham juda muhimdir. Qishloq aholisi farovonligini yaxshilash, mahsulotlarni bozorga yetkazishni osonlashtirish va tashqi bozorlarga kirishni yanada qulaylashtirish uchun yo'l va transport tizimlariga investitsiyalar kiritish kerak.

5. Qishloq xo'jaligi mahsulotlarini qayta ishlash va qo'shilgan qiymat yaratish. Qoraqalpog'iston qishloq xo'jaligi rivojlantirishida mahsulotlarni qayta ishlash va ulardan qo'shimcha qiymat yaratishni ta'minlovchi qayta ishlash ham muhimdir. Bu esa, oziq-ovqat sanoati, toza suv sanoati, mevalar, sifatli sut, shrabatlar, ichimliklar va boshqa qo'shimcha qiymatli ishlab chiqarish va sotish imkoniyatlarini oshiradi.

Qoraqalpog'iston qishloq xo'jaligi rivojlantirishining asosiy maqsadlari oziq-ovqat xavfini o'zaro hamda mamlakatning o'zaro keng ahamiyatga ega bo'lgan hududlariga taqsimlash, ish o'rinlari yaratish, agrosanoatni va yirik fermer xo'jaliklarini rivojlantirish, mahsulotlarni qayta ishlashni ko'paytirish, ekologik qishloq xo'jaligi ulushini oshirish va tashqi bozorlarga chiqishni ta'minlashdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI.

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 18-maydagi PF-5995-sonli "Qishloq xo'jaligi mahsulotlarining sifat va xavfsizlik ko'rsatkichlari xalqaro standartlarga muvofiqligini ta'minlashga doir qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi qarori.
2. Muminov Najmiddin Shamsiddinovich, Odinaev Mirzamad Isaevich, Abdirayimov Azizbek Ro'ziqul O'g'li, Rajabov Sardor Jumaboy O'g'li, (2021).

Problems Of Quality Assurance And Export Potential Of Grapes. The American Journal of Agriculture and Biomedical Engineering, 3(06), 38-44.

3. Хакимов, Д. В.У., Мамажонов, А.А., & Саттаров, М.О. (2020). Управление внутренним аудитом в соответствии с международными стандартами. Universum: экономика и юриспруденция, (4 (69)), 4-12.